

Επιστροφή στην Ευρώπη

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΝΑΣΙΟΥΛΑ*

Πρόσφατα, μου ζητήθηκε να συντάξω μια κριτική στο έργο του διάσημου στοχαστή Zygmunt BAUMAN με τίτλο “State of Crisis”. Ο BAUMAN κάνει ένα λογοπαίγνιο, μιλώντας για το κράτος στον καιρό της κρίσης, αλλά και την κατάσταση κρίσης που σήμερα βιώνει η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο κόσμος. Εδώ, η αφήγηση των BAUMAN και BORDONI βλέπει προβλήματα που δημιουργούνται από υπερεθνικές αιτίες και έρχονται να εξαργυρωθούν στο εντελώς τοπικό επίπεδο. Τα κράτη μας δεν ήταν καθόλου έτοιμα για μια τέτοια κατάσταση. Και έτσι οι άνθρωποι έχουν μείνει μόνοι να αντιμετωπίσουν ζητήματα που κανονικά θα έπρεπε να μεσολαμβάνονται από θεσμούς. Τώρα, όλοι αναζητούν το επόμενο βήμα οργάνωσης, που θα κάνει ανθεκτικούς στην κρίση τους παραδοσιακούς τρόπους ζωής μας.

Γύρω μας όλα αλλάζουν εκ βάθρων. Ο Σεπτέμβρη τους 2015, μήνας εκλογών για την Ελλάδα και πάλι, θα είναι ορόσημο για τη μελλοντική εξέλιξη των ζητημάτων που αντιμετωπίζουμε ως Έλληνες και έρχονται να εισβάλλουν βίαια στην καθημερινότητά μας ως όξινη βροχή από τον μαύρο οικονομικό ουρανό και ως τεκτονικός σεισμός από τον αβέβαιο γεωγραφικό μας περίγυρο.

Πιστεύω πως οφείλουμε να δουλέψουμε προς δύο στρατηγικές κατευθύνσεις. Πρώτα, πρέπει να ανοικοδομήσουμε τους θεσμούς που ελέγχουν την αυταρχικότητα της εκτελεστικής εξουσίας και την αβελτηρία της νομοθετικής. Πριν την εισδοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι πολιτικοί ταυίζονταν με τους νομοθέτες και έκαναν ό,τι ήθελαν. Κατόπιν, γελαστήκαμε πως η χώρα διαθέτει θεσμικά αντίβαρα και πως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ελέγχει τα κακώς κείμενα σε πραγματικό χρόνο. Όμως, η Commission δε μπορεί ούτε κατά διάνοια να κάνει κάτι τέτοιο και εμείς χρειαζόμαστε επείγοντως ένα σύστημα ελέγχων και εξισορρόπησης των εξουσιών (checks and balances), ώστε οι ποινές για πολιτική κακοδιοίκηση να εφαρμόζονται σε πραγματικό χρόνο – δηλαδή μέσα στον εκλογικό κύκλο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρξε σωτήρια για τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα των Ελλήνων, αφού περιορίζει τα περιθώρια αυθαιρεσίας της διοίκησης, εμπλούτισε την παλέτα των δικαιωμάτων πέρα από κάθε εθνοκεντρική φαντασία και σήμερα βάζει φραγμούς στο δημοσιονομικό λαϊκισμό. Οι παλιάς κοπής πολιτικοί κινδυνεύουν να μείνουν άνεργοι, αφού τα δημόσια έσοδα οφείλουν να δαπανώνται όλο και περισσότερο με τεκμηριωμένο τρόπο.

Τώρα, επειδή δε μπορούμε να αλλάξουμε τη γειτονία μας, ήρθε ακόμη μια φορά η ώρα να αντιμετωπίσουμε το μεταναστευτικό ως ζήτημα με ανεξέλεγκτο γεωπολιτικό δυναμισμό. Το θέμα είναι

να μη μας διαλύσουν οι μεταναστευτικές ροές, που αποτελούν το απτό τεκμήριο της διάλυσης των κρατών της εγγύς και μέσης Ανατολής, λόγω των παρεμβάσεων των δυτικών δυνάμεων.

Η παραιτηθήσα κυβέρνηση του Αλέξη Τσίπρα δε μπόρεσε να προβλέψει την οξύτητα των αρνητικών αντιδράσεων που θα εγείρονται στις άστοχες πρακτικές της. Αποδέχθηκε ανοικτά πως δεν ασκεί το έλεγχο των συνόρων της. Το λάθος αυτό θα έχει τραγικές συνέπειες που θα τις νιώσουμε το επόμενο διάστημα. Δε ξέρω αν προχώρησαν στην κίνηση αυτή από ιδεοληψία, βαθύ αντιευρωπαϊσμό και πολιτικό γινάτι. Τώρα, όμως, όλοι θα δουν τα δόντια των χωρών της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης. Αυτές αναμένεται να αξιοποιήσουν τις ευρωπαϊκές θεσμικές δομές, ώστε το πρόβλημα της περιφέρειας να γίνει πρόβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εμείς, το πρόβλημα της περιφέρειας το κάναμε πρόβλημα των πόλεων μας. Κοινωνικοποιήσαμε το μεταναστευτικό της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής και βάλαμε τους Μυτιληνιούς και τους Σαμιώτες να το λύσουν. Οι άλλοι Ευρωπαίοι θα κινηθούν προς την κατεύθυνση ενός ευρωπαϊκού στρατού, που θα εμπεδώνει το κατά Max Weber μονοπώλιο της βίας εντός των κοινών ευρωπαϊκών συνόρων.

Η επόμενη κυβέρνηση οφείλει να αντιστρέψει τη λανθασμένη πορεία και να επιδιώξει να διασφαλίσει τη βεβαιότητα των ελληνικών θαλασσίων και χερσαίων συνόρων, με Έλληνα διοικητή μιας τέτοιας στρατιωτικής δύναμης, ταύτιση της εποπτευόμενης επικράτειας με αυτή που ορίζουν οι ελληνικοί χάρτες, επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια και επανέλεγχο της διακίνησης ανθρώπων. Ψυχή του ευρωπαϊκού εγχειρήματος είναι η ελευθερία κίνησης κεφαλαίου και ανθρώπων. Όταν ξεκινήσουν τρομοκρατικές ενέργειες με μεγαλύτερη πυκνότητα στο κέντρο της Ευρώπης, οι πολίτες των χωρών αυτών θα πέσουν να μας φάνε. Και τα τείχη θα σηκωθούν, χωρίς να κάνουν εξαίρεση σε λιγότερο ή περισσότερο μελαψούς από την Ελλάδα. Οι ροές στις οποίες συμβάλλαμε με την κυβερνητική ρητορική και τις πρακτικές των αρμοδίων υπουργών θα συνεχιστούν το χειμώνα με τις ανάλογες απώλειες σε ανθρώπινες ζωές. Επίσης, θα αναστραφούν σύντομα προς την Ελλάδα. Στων Φαρών την ολόμαυρη ράχη θα είναι δύσκολο να δούμε τα του οίκου μας. Ίσως προλαβαίνουμε ακόμη την εσωτερική κοινωνική κατάρρευση, που θα έρθει να κατακώσει την ραγδαία οικονομική διάλυση που όμορφα οργανώσαμε με την κυβερνητική πολιτική των σοφών του ΣΥΡΙΖΑ.

Ο επόμενος που θα έρθει πρέπει να καταλαβαίνει τι και ποια είναι η κυβερνητική ύλη. Τα κράτη ελέγχουν τις οικονομικές πληροφορίες μέσα από τις επίσημες στατιστικές και δε λένε όλα τα μυστικά τους στους άλλους, όπως κάναμε εμείς με την ωραία πρωτοβουλία του Γ. Παπανδρέου να φέρει το ΔΝΤ στην Ελλάδα. Τα κράτη εμπεδώνουν την κυριαρχία τους στα σύνορα και έτσι έχουν πολιτική ανθρωπίνου δυναμικού και αγορά εργασίας όπου τα κεφάλια είναι μετρημένα και οι υπολογισμοί έχουν νόημα. Αν είναι να κανονίζουμε τις κοινωνικές μας πολιτικές με περιθώριο +/- 300% τότε καήκαμε. Όταν πρωτοφτιάχνανε τα ευρωπαϊκά κράτη της νεωτερικότητας, οι φίλοι μας οι Ευρωπαίοι τα είδαν αυτά ως την πρώτη ουσία της πολιτικής διοίκησης. Εδώ, η πολιτική μας παλιοπαρέα ακόμα παιδιάρίζει.

*Ερευνητής, Ινστιτούτο Κοινωνικής Οικονομίας